

İNSAN VE SAĞLIK

Doç. Dr. Ferda Şenel
fsenel@excite.com

Biliyor muydunuz!..

Lejyoner Hastalığı

İlk olarak 1976 yılında Pennsylvania'da lejyonerlerin toplantısına katılan kişilerde saptanan bu hastalık, akciğer dokusunun iltihaplanmasına yol açan bir tür zatüre. Önemli sayıda insanın ölümüne yol açan bu hastalık üzerinde yapılan araştırmalar, buna yol açan mikrobu havalandırma sisteminde kaynaklandığını gösterdi ve mikroba "*Legionella pneumophila*" denildi. Bu zatüre tipi diğerlerinden biraz daha farklı seyrediyor ve tedavi edilmezse akciğer, karaciğer ve böbrekleri tahrip ederek öldürücü olabilir. Bu hastalık solunum yoluyla insandan insana kolayca bulaşabiliyor. Bakteri, özellikle kirli klima sistemlerinin filtrelerine yerleşerek, veya su depolarında uygun nem ve ısıda çoğalıyor ve buradan ortam havasına dağılıyor. Kirli klima kanalları, mikroplu havayı temizleyemeden içeriye göndererek diğer insanların da solumasına ve hastalığın yayıl-

masına neden oluyor. Bu nedenle merkezi klima ve havalandırma sisteminin bulunduğu ortamlarda çalışanlar, lejyoner hastalığına karşı risk altındalar. Uzmanlar, bu tür yerlerde bulunanların gribal enfeksiyonlara benzer rahatsızlık geçirmeleri durumunda, bu tür şikayetleri ihmal etmeyip mutlaka doktora müracaat etmelerini öneriyor. Mikropla karşılaşıldığında 2-10 gün içerisinde yüksek

ateş, baş ve kas ağrısı başlıyor. Daha sonra göğüs ağrısı ve zatüre gelişiyor. Bazı vakalarda sindirim sistemi de etkilenebiliyor ya da nörolojik bulgular görülebiliyor. Bu hastalıkta ölüm riski %15-20 arasında. Elli yaşın üzerindeki erkekler, sigara kullananlar, kronik akciğer hastaları ve aşırı alkol tüketenler bu hastalığa daha kolay yakalanıyorlar. Tanı, kanda veya idrarda bakılan antikorlar ya da akciğer sıvılarının incelenmesiyle konuluyor. Lejyoner hastalığı, uygun antibiyotiklerle tedavi edilebiliyor; ancak en önemlisi erken teşhis.

rekiyor. Tanı kesinleştikten sonra antibiyotik tedavisine başlanabiliyor. Bir süredir koleraya karşı, gen mühendisliği teknolojisiyle elde edilen aşılar kullanılabiliyor. Ancak bu aşılardan daha çok, salgın olan bölgelere gidecek kişilere uygulanması öneriliyor.

Titreme

Vücutumuz, hissedemsek ya da çıplak gözle göremesek de sürekli bir titreme halinde. Bu titreme bazı duyarlı cihazlarla ölçülebiliyor. Ancak, hissedilir ve gözle görülür duruma gelince rahatsızlık vermeye ya da günlük işlerimizi aksatmaya başlayabiliyor. Titreme, birbirine karşıt çalışan kasların istemsiz kasılmasına bağlı, ritmik bir hareket. Vücutun hemen her kasında görülebilmekle beraber en sık ellerde, bacaklarda, göz kapaklarında ve boyun kaslarında oluşuyor. Titreme, ayrıca sinir sisteminin çeşitli hastalıklarının erken belirtileri arasında yer alıyor. Bunlar arasında en sık görülen Parkinson hastalığı. Ancak, titreme hiçbir hastalık olmaksızın da görülebiliyor. Aşırı kas yorgunluğu, yerçekimine karşı yapılan dirençli hareketler ya da aşırı stres titremeye yol açabiliyor. Hiçbir neden olmaksızın görülen titremeye "esansiyel tremor" deniliyor. Esansiyel tremorun başlıca belirtisi, ellerdeki titreme. Bu tür titreme genellikle tek elden başlıyor ve yıllar içinde çok yavaş ilerleyerek diğer uzuvlarda da görülebiliyor. Esansiyel tremor, kişi ayakta ve ellerini ileri doğru uzattığında belirginleşerek, oturur ve yatar durumda genellikle kayboluyor. Ellerdeki titremenin yanında, kafa, dil, bacaklar ve gövdede de titreme görülebiliyor. Esansiyel tremor ömür boyu hafif-orta şiddette devam edebileceği zaman içerisinde artma da gösterebiliyor. Bu rahatsızlık, kişinin ince işleri yapmasını engellediği için yaşamını olumsuz etkileyebiliyor. Son yıllarda yapılan çalışmalarla, kalıtsal olduğu düşünülen esansiyel tremorun genetik yapısı ortaya çıkartılıyor. Kromozom 3 ve 2'nin üzerinde bulunan FET1, ETM1 ve ETM2 genlerinin esansiyel tremordan sorumlu genler olduğu düşünülüyor. Esansiyel tremorun tanısına yönelik özel bir test yok. Hastalığın belirtileri ve muayene bulguları tanıda oldukça önemli. Hastalığın tedavisinde kullanılan ilaçlar arasında beta-blokör ilaçlar var. Kişilerin yaklaşık %70'i bu tedaviden yarar görüyor. Tedavide ayrıca fenobarbital türevi ilaçlar da kullanılabiliyor. İlaçlardan yarar görmeyen şiddetli vakalarda, beyindeki talamus bölgesine yapılan cerrahi müdahale de başarılı sonuçlar verebiliyor.

Kolera

Kolera, bir tür mikrobik bağırsak hastalığı. Hastalığa yol açan etken "*Vibrio cholerae*" adlı bir bakteridir. Bu hastalık genellikle hafif bulgular veriyor. Kolera mikrobunun çok sayıda alt grubu var ve bunlardan bazıları oldukça hafif seyrediyor. Ancak kolera mikrobuyla karşılaşan yaklaşık her 20 kişiden birinde hastalık oldukça şiddetli görülüyor. Kolera hastalığı, su gibi ishal, kusma ve bacaklarda krampa yol açıyor. Kontrol altına alınmadığı durumlarda salgınlara yol açabiliyor. Afrikada başlayan bir kolera salgınının 30 yıl sürdüğü biliniyor. Tedavi edilmediği takdirde kolera, çok hızlı su ve elektrolit kaybına bağlı olarak saatler içerisinde ölüme bile yol açabiliyor. Bu mikropla her karşılaştığımızda kolera hastalığına yakalanmıyoruz. Ciddi bir hastalığa yol açması için bakterinin yeterli sayıda alınması ve midedeki asitli ortamdan kurtularak bağırsaklara ulaşabilmesi gerekiyor. Bakterinin hastalığa yol açmasındaki en önemli etken, salgıladığı bir zehir (toksin). Bu zehir iki alt birimden oluşuyor. Bunlardan biri, bakterinin ince bağırsak duvarına yapış-

masını sağlarken diğeri de hücre içinde hasara yol açıyor. Hücre içinde etkili olan zehir, bağırsaklardan aşırı miktarda su ve elektrolit atılmasına yol açıyor. Sulu ishal, kusma ve kas krampları, kolera açısından kuşkulandırıcı belirtiler. Hastalığın kesin tanısı, dışkıda bakterinin gösterilmesiyle konulabiliyor.

Kolera, mikrobu vücuda yiyecek ve içeceklerle alınmasıyla meydana geliyor. Bulaşmasındaki en önemli etken, hastalığı taşıyan bir kişinin dışkıyla temas edilmesi. Bu, genellikle içme sularına kanalizasyon sularının karışmasıyla oluyor. İçme sularının temizliği konusunda kuşku varsa, suyu mutlaka kaynatıldıktan sonra içmek gerekiyor. Tuvaletlerin temiz tutulması ve el temizliği, hastalıktan korunmada çok önemli. Kolera, aşırı su ve tuz kaybına bağlı olarak 5-6 saat içinde ölüme yol açabileceği için, tedavisindeki en önemli nokta erken tanı. Bu nedenle tedavideki temel ilke, kültür sonuçlarını beklemeden su ve tuz kaybının giderilmesi. Bunun için hastaya serum takılarak gerekli miktarda sıvı ve elektrolit verilip, bu açığın en kısa sürede kapatılması ge-

Vizite Ücretsizdir!..

Benim özellikle bacaklarımda kılcal damarlar çok belirginleşmeye başladı

Bacaklardaki kılcal damarlardaki belirginleşme varisin erken habercisi olabileceği gibi, açık tenli insanlarda bir tür cilt özelliği olarak da görülebilir. Yaşın ilerlemesi ve uzun süreli ayakta kalmayı gerektiren işler varis oluşumunu artıran etkenlerdir. Varisin kesin teşhisi, konunun uzmanı tarafından muayene ile mümkün olabilir.

Sizden herpes virüsleri hakkında bilgi isteyecektim ilgilenirseniz ve cevap verirseniz sevinirim.

Herpes virüsünün bir çok alt grubu olmakla birlikte en sık olarak HSV1 ve HSV2 enfeksiyona yol açar. Genellikle HSV1 ağızda uçuklara, HSV2 ise genital bölgede yaralara yol açar. Herpes virüsü hücre içerisine girerek hücrenin genetik yapısına kendi genlerini yerleştirir. Bağışıklık sisteminin zayıfladığı durumlarda, yani virüs için gerekli şartlar sağlandığında ise enfeksiyon belirtileri or-

taya çıkar. Tedavisinde genellikle asiklovir kullanılır.

35 yıldır sigara içen birisinin şu anda bırakmasının ona bir faydası olurmu?

Sigaranın uzun süreli kullanımı birçok organda kalıcı hasarlara yol açabilmekte. Akciğerler üzerindeki olumsuz etkileri çok uzun yıllar devam edebiliyor. Ancak sigarayı bırakmanın, efor kapasitesini artırarak günlük performansı yükseltmesi gibi olumlu etkileri çok kısa süre içerisinde hissedilir.